

TẾT CỤ CỐ

*Kịch ngắn
Di cải của*

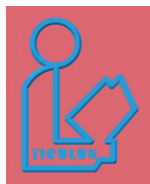
VŨ TRỌNG PHỤNG

Tết cụ Cố

Kịch ngắn

Di cảo của

Vũ Trọng Phụng

Paris * 08.2025

Bìa & dựng : *Ban Tuyển đọc TVTL*
Nguồn : *thuquanbanthao*

Tết cụ Cố

VŨ TRỌNG PHỤNG

VĂN HỌC số 200
Giai phẩm mùa Xuân 1975

TẾT CỤ CỐ¹

Đây là di cáo của Vũ Trọng Phụng, nhà văn thân yêu của chúng ta đã chết vì bệnh phổi ngày 13 Octobre 1939.

Thiên kịch ngắn này ông viết từ mồng 7 tháng giêng năm Kỷ mao (1939).

Chúng tôi còn nhớ hôm ấy trời mưa và lạnh lắm, ông thân đến phòng giấy nhà báo vui vẻ đưa chúng tôi đến bản thảo bài này. Trên trang đầu, ông cẩn thận đề: "Để đăng Tiểu Thuyết Thứ Bảy số Tết Canh thìn 1940".

1 Chúng tôi sưu tập trong Tiểu Thuyết Thứ Bảy số 295 ngày 3-2-1940, và trích đăng nguyên văn để gửi đến bạn đọc giai phẩm Văn Học Mùa Xuân Ất mao 1975 (Phan Kim Thịnh)

Ông cười nói với chúng tôi : “Hôm nay thấy dư vị ngày tết hãy còn, mình phải viết luôn truyện tết sau, kẻo lỡ cuối năm gặp sự gì cản trở không viết được chẳng.»

Sự cản trở mà ông bạn chúng tôi lo xa đó than ôi, đã quả nhiên đến với bạn rồi. Thì ra, hẳn có một lần bạn đã soi gương để giật mình nhận ra mình ngực đã óp đi, lưng đã hơi còng xuống.

Có lẽ bởi vậy mà bạn vội chiếm trước chỗ của mình trong số báo Tết này chẳng !

Anh Phụng, hôm nay tôi tự tay sửa morasse bài anh. Hôm nay tôi nhớ anh hơn hết bao giờ, hơn cả cái buổi sáng tôi theo chiếc xe đen chậm chậm kéo anh đi... để không còn bao giờ nữa, chúng tôi

*mong lại có một dòng chữ của anh trên
tờ Tiểu Thuyết Thứ Bảy này.*

*Đây, đây là một nụ cười từ cõi âm
vang dội lại của một vong hồn.*

*Hôm nay, xuân về tràn ngập cả trời,
các bạn đọc đi ! Để thưởng thức nụ cười
vui vẻ và ghê rợn ấy của người bạn chết.*

NGỌC GIAO

CÁC NHÂN VẬT

CỤ CỐ, 68 TUỔI.

ÔNG TRƯỞNG, CON CẢ 50 TUỔI.

ÔNG THAM HAI

ÔNG PHÁN BA

CÔ QUẾ, CON GÁI ÚT CỤ CỐ

NGỌC, cháu đích tôn cụ cố, 20 tuổi.

Gian nhà thờ, có sa lông Tàu, sập gụ khảm. Trên bàn thờ tổ đã có cảnh đào, thủy tiên, tuy những đồ thờ bằng đồng như hạc, đỉnh, đèn nến, thì không thấy đâu, vì lễ đầy tớ chưa đánh bóng xong. Những chậu cúc, những chậu quất để các xó nhà không có trật tự nào cả. Màn mở, cụ Cố đương ngồi bồm bẻm nhai trầu, nét mặt rất sung sướng. Phòng bên cạnh, những tiếng cười ha hả, những tiếng nói

bô bô, chốc lại vọng sang. Những lúc ấy, cụ Cố lại ngồi yên, ngừng cả nhai trầu, để ý nghe ngóng...

HỒI THỨ NHẤT

Sen I

Cụ cố, ông trưởng

CỤ CỐ – *(gọi đầy tớ, nhưng không thấy đâu thành thử cụ nói một mình).*

– Thằng Xe đâu ! Xe ơi !.. Quái, nó lại chúi vào chỗ nào rồi ! Đồ thờ bao giờ mới đánh xong ! Chậu hoa còn để bữa bãi ra cả thế kia, chẳng biết đến lúc giao thừa thì có đâu vào đấy sẵn sàng cho tôi không !

ÔNG TRƯỞNG – *Đẻ gọi chúng làm gì thế ạ ? (nói xong ông cho vào mồm ngậm tằm).*

CỤ CỐ – Cậu Trưởng đã ăn xong rồi đấy à ?

ÔNG TRƯỞNG – Bẩm vâng, con cũng khó ở, không ăn được mấy.

CỤ CỐ – Tôi nếm cái bánh lúc trưa mà ngang cả dạ, các cậu ấy cứ bắt ngồi, nhưng thôi, tôi xin phép.

ÔNG TRƯỞNG – Thì sao để không chịu khó ngồi vào một tí cho chúng nó được bằng long ? Có phải năm nào chúng nó cũng xin được phép về ăn Tết đông đủ như thế đâu ! Để cứ ngồi vào một lát, không ăn gì thì thôi chứ ai ép để.

CỤ CỐ – Bây giờ thì có lẽ sắp ăn xong rồi còn gì !

ÔNG TRƯỞNG – Còn là lâu chán, để ạ. Chúng nó nốc rượu... cứ như

những cái phễu ấy, con cứ trông mà đủ rợn người, rõ ghê gớm quá đi mất !

CỤ CỐ – Chết rồi ! Sao cậu không ngăn các em đi một tí, rượu chè nhiều quá, bị gió độc thì khốn lắm ! Chết rồi !

ÔNG TRƯỞNG – Cả một năm mới có một ngày, lại là bữa tiệc tất niên, anh em họp mặt đông đủ như thế, con có nói gì vào đấy thì sẽ mang tiếng là gàn, là hủ, là nghiệt... Con chả hơi đâu ! Xưa nay con vẫn bị các chú các cô ấy ghét lắm rồi. Ấy vì thế mà con Quế uống ba bốn cốc, mặt cứ đỏ gay như cà chua, mà con cũng mặc kệ,

CỤ CỐ – Chết rồi ! Con gái, chồng con chưa có, mà ăn uống như thế, không biết giữ mồm giữ miệng một tí nào cả, rồi ma nào dám rước đi cho ? Các anh nó lại không biết bảo nó.

ÔNG TRƯỞNG – Thôi thì để nên sang ngồi đầy một lát cho con nhờ ! Họa chẳng có mặt để chúng có sợ mà bớt mồm bớt miệng đi cho...

CỤ CỐ – Cậu nói phải đấy. (*Cụ khóa tủ khám rồi đứng dậy*).

Sen II

Thêm Ngọc

NGỌC (*vào, miệng ngậm tằm*). – Cháu ăn vội vàng, định tính nốt sổ sách cho bà.

CỤ CỐ – Thôi để đến đêm khuya vậy, cháu nhé ? Nếu ăn chưa no thì hãy sang đây ăn thêm với bà đi, con !

NGỌC – Thôi ạ. Mà bà ngồi vào bây giờ cũng vẫn là vừa, vì bây giờ nó mới hâm bắt bóng cá thủ.

CỤ CỐ – Té ra con chưa được ăn đồ nấu à ? Sang đây đi.

NGỌC (*xua tay*) – Được ạ, bà mặc cháu. Ăn thì cháu ăn no rồi, còn rượu thì cháu không biết uống. Mời bà sang soi thêm cơm đi, chứ một miếng bánh chưng từ trưa thì no sao được. Mời bà sang ngay, các chú con đợi mãi rồi.

CỤ CỐ – Ủ, thôi thế bà sang đây. Còn sổ sách thì lát nữa tính nốt (*cụ vào hẳn*).

Sen III

Bớt cụ Cố

ÔNG TRƯỞNG – Ngọc ! Sao con bữa nay ăn yếu thế ?

NGỌC – Con không ăn yếu nhưng mà là không muốn ăn. Vì con thấy tởm !

ÔNG TRƯỞNG – Ô hay ! Nói càn
rõ nhỉ !

NGỌC – Tởm không phải vì thức
ăn nhưng mà là vì ngôn ngữ của những
người cùng ngồi ăn. Thật thế, thầy ạ...
Con thấy rằng cuộc đời chẳng có nghĩa
lý gì, mà người ta ở đời, chẳng nói đến
bọn hạ lưu, nói ngay đến bọn thượng
lưu, tai to mặt nhớn, đáng phải cầm cân
nảy mực cho xã hội nữa, vậy mà té ra
cùng chẳng ai ăn ở ra cái quái gì !

ÔNG TRƯỞNG – Làm sao ?

NGỌC – Chủ tham, chú phán hỏi
con rằng bà năm nay buôn bán lỗ lãi ra
sao.... Vô tình, cố nhiên là con đã nói thật
là lãi được ngót nghìn bạc...

ÔNG TRƯỞNG – Ấy chết ! Sao con
dại dột thế ! Bà vẫn giấu đấy mà !

NGỌC – Thì nào con biết đâu rằng, nghe con nói xong; các ông tướng ấy hỉ hả lắm, tức khắc đã có ngay một cái chương trình tổng tiến bà cụ già ! Cho nên mới vui vẻ thế đấy chứ ? Cho nên mới nốc mãi rượu. Thiếu niên 20 tuổi như con không thể nào dung thu được những cái vô lý như thế, cho nên con tức khắc đứng lên, không thèm ăn.

ÔNG TRƯỞNG – Con ơi, thầy xin con. Hạng trẻ trung chúng bay bao giờ cũng có cái óc trọng công bình. Nhiều lý tưởng, cho nên dễ vì thật thà mà hóa ra ngạnh trực, dễ vì những nguyên cớ đáng yêu mà trở nên chỉ là kẻ đáng ghét...

NGỌC – Thật thế đấy, nhưng cần gì ! Còn thái độ của thầy, thì con cho là vô nghĩa lý ! Một người đủ thông minh, đủ khôn ngoan như thầy, mà lại cam tâm quanh quẩn ở nhà để phụng sự cái bát

nhang, mà phương trâm xử thế lúc nào cũng chỉ là dĩ hòa vi quý, thì cuộc đời như thế con cho y như một cái đèn hoa kỳ để trong phòng tối, và con không sao lĩnh hội được đấy !

ÔNG TRƯỞNG – Mày còn trẻ người non dạ, mày biết sao được con ơi ! Đấy rồi mày xem... Đời, sẽ chỉ có toàn những sự vô nghĩa lý, những điều ngang tai chướng mắt, nhưng mà rồi là cứ phải mũ ni che tai mà ngơ đi, mới được tiếng là người hiểu biết; chứ nếu day tay mắt miệng hoặc cố đấm ăn xôi, té ra là đồ tiểu nhân ngu si, không biết gì ! Nhưng thôi được, con đã dám nói theo ý nghĩ thẳng thắn của con, thì thầy cứ việc cho phép con nói nốt, miễn là nói khế chứ.

NGỌC – Vâng, thế con rất cảm ơn... Và con xin nói thẳng rằng thầy nhu nhược quá, cho nên từ xưa đến nay, trong

gia đình nhà ta trật tự đã hỗn loạn. Một bà cụ già 70 tuổi đầu, cả một đời người hy sinh cho con, nuôi nấng con, ai cũng mũ cao áo dài, vậy mà các ông con ông nào cũng thế, không bao giờ nghĩ đến một vài điều sơ sài của cái đạo làm con mà tính sự báo đáp một chút thì thôi, lại lúc nào cũng chỉ rình bà cụ có đồng tiền thừa nào là xoay, với tất cả những mảnh khoe của một tội cường đạo ! Thật là không thể tưởng tượng được ! Không thể tha thứ được ! Không còn trời đất nào nữa ! Sở dĩ đến nỗi thế, trách nhiệm một phần lớn là ở thầy !

ÔNG TRƯỞNG (*cười nhạt và lắc lư cái đầu*) – Thế rồi sao nữa ?

NGỌC – Thầy lại sắp kêu : nếu nói gì thì mang tiếng là ghen ghét, chỉ muốn bà cụ giữ chặt lấy, rồi mình là con trưởng, thì sau này mình hưởng cả, thế chứ gì ?

Thì thầy đừng sợ mang tiếng nữa đi để cứu lấy bà cụ, con xem ! Thầy đáng lẽ phải có công danh như ai, mà rồi vì cái địa vị làm trưởng một nhà, thầy đã phải hy sinh tất cả, để mà thờ cái bát nhang, giữ việc giỗ tết, y như một tay hương ẩm chính tông ! Con cứ trông thầy mà đủ sợ cho đời con, vì mai sau, con cũng sẽ là ông Trưởng ! Vậy thầy đã hy sinh nhiều như thế rồi, còn cái sự mang tiếng, là cái việc rất nhỏ, sao thầy không dám hy sinh nốt nó đi ?

ÔNG TRƯỞNG – Mày còn trẻ tuổi, mày biết sao được!

NGỌC – Thấy mà không nói, thì rồi con nói cho mà xem ! Mà nếu con đã phải rúng mồm vào, thì là nhà này sẽ có một cuộc cách mệnh! Con đã lộn ruột đến cực điểm, không thể nào chịu nổi

nữa rồi ! Con thấy con có phận sự phải nói! Con sẽ nói !

ÔNG TRƯỞNG – Thôi đi ông ! Tôi xin ông đấy !

NGỌC – Sao thầy lại muốn ngăn con ? Đây này, cứ xử sự việc đời như thầy thì bao giờ cũng là khôn, nhưng không phải bao giờ cũng là can đảm. Thật thế, để đẩy một mình con, con sẽ bênh vực bà, ngăn cấm cho người ta không được cứ thấy bở thì đào !

ÔNG TRƯỞNG – Thôi tao lạy mày nữa, Ngọc ơi, mày để yên cho nhà này được ăn cái Tết !

NGỌC (*vùng vằng*) – Thầy có biết cái nguyện vọng rất tha thiết của bà nhà ta là thế nào không ? Chỉ là nhàn rồi, có tiền, thì về Thanh thăm cụ Tú, biếu cụ

một cái áo mới và vài chục bạc ! Ấy chỉ có thể ! Con thấy rằng mỗi bữa bà chỉ ăn hai bát cơm chưa đầy, mặc thì bà chỉ mặc cái áo bông gần rách, còn tiền thì bà kiếm ra rất nhiều, mà tiêu riêng thì không được tiêu riêng đồng nào bao giờ ! Buôn bán lời lãi bao nhiêu, xưa nay chỉ để cho các ông con, ông tham, ông phán, đi đánh bạc, chơi đĩ, trả nợ tây đen, thế thôi ! Suốt một đời, bà chỉ ao ước có tiền về thăm bà chị ruột nghèo khổ, tu hành, vậy mà không bao giờ con cháu để cho bà cụ già thực hành được cái hoài bão cuối cùng chưa đáng giá trăm bạc ấy, mặc dầu bà cụ vẫn kiếm tiền ra hàng nghìn ! Đấy, rồi mà xem ! Rồi ra giêng, bà sẽ lại không có tiền về Thanh cho mà xem ! Cho nên con bảo rằng con có sự phải nói !

ÔNG TRƯỞNG – Con nói cũng có lý lắm nhưng thôi thầy van con ! Mà mà

nói gì, tức là tao mang tiếng xui giục mày đó !

Sen IV

Thêm cụ Cố

CỤ CỐ – Bà cũng van cháu đẩy cháu ạ ! (*Cụ ra hẳn sân khấu, miệng cũng có ngậm tăm*). Mày nói thì phải lắm, nhưng không sợ, bà sẽ chẳng để cho các chú ấy lấy tiền của bà đâu ! Con đừng lo, rồi bà sẽ có đủ tiền về Thanh với cụ Tú, không như năm ngoái... Cháu nói hỗn thì các chú ấy sẽ đánh cho, rồi chẳng ra gì...

NGỌC – Cháu sẽ nói có lý, không hỗn, và các chú ấy chỉ có thể phải sợ cháu để mà quý trọng bà, chứ chẳng đời nào lại dám đánh cháu ! Lẽ phải bao giờ cũng thắng, đấy rồi bà xem các chú ấy sẽ có đủ cái vô lý để cạy quyền đánh cháu hay không !

CỤ CỐ – Thôi, bà van cháu ! Đừng nên thế, thiên hạ người ta cười cho ! Chả gì mà cũng đã có nửa cái bằng tú tài, cũng đã là người có học, mà đã có học thì phải kính trên nhường dưới...

NGỌC – Chính vì cháu mang tiếng có học thức cho nên cháu lại càng phải nói ! Bà có biết không ? Các chú ấy lại định moi tiền của bà !

CỤ CỐ – Biết rồi, xưa nay bao giờ chả thế, bà biết rồi. Không sợ !

NGỌC – Thật là những ông đại bất hiếu chi tử mà pháp luật không bao giờ trị tội ! Vậy có nên nói gì vào đấy không?

CỤ CỐ – Bà xin cháu ! Chả gì người ta cũng gọi bà là cụ cố, vậy thì nên giữ gìn thế nào cho khỏi cãi nhau vì tiền, khỏi mang tiếng là cố thù cố xác. Năm

hết tết đến, thiên hạ trông vào, con đừng gây sự, để cả nhà được ăn cái Tết này cho yên vui.

ÔNG TRƯỞNG – Đấy con xem !
Con cũng có một khối óc đấy, cái đó là đáng khen, nhưng con nên biết thêm rằng: ở đời này, chẳng phải hễ người ta tức là người ta cứ nói mà không thất sich. Vậy thì mày đừng làm gì lụy đến tao.

NGỌC – Con chỉ sẽ không nói, nếu các chú ấy biết điều mà đừng có tổng tiền bà !

HẠ MÀN

HỒI THỨ HAI

Sen 1

Bài trí vẫn như vào hồi thứ nhất, duy khác một chút là trên bàn thờ, có đủ cả các đồ thờ. Những chậu hoa đã cắm chệch trên những đôn sứ. Lúc mở màn, cụ cố lại ngồi ở sập, còn ba ông con giai thì chiếm ba cái ghế của bộ sa lông tàu. Một người đẩy tờ bưng những tràng vòng hoa từ bàn thờ qua sập rẽ về lối tay trái rồi vào hẳn, để hóa vàng, vì đã là ngày mồng 4 Tết.

ÔNG PHÁN BA – Cả một mâm vàng ! Các cụ tha hồ mà tiêu Tết ! Sướng thật !

ÔNG THAM HAI – Những lúc thế này thì mình phải nghĩ rằng thà làm người chết, vì làm người chết sướng hơn người sống.

ÔNG PHÁN BA – Thật thế, miễn rằng ở dưới âm ty không có nặc nô, không có mõ tòa, không có thầy kiện.

ÔNG THAM HAI – Sao chú nói thế ?

ÔNG PHÁN BA – Có thế thì các cụ mới khỏi phải trả nợ, thì các cụ mới được hưởng cả cái mâm vàng vừa đem đốt kia.

ÔNG TRƯỞNG – Các cụ, nhất là các cụ nhà ta, thì còn chơi bởi quái gì mà bảo công nợ đến nỗi phải sợ mõ tòa, thầy kiện !

ÔNG PHÁN BA – Nếu vậy thì cũng chẳng cần gì phải đốt vàng.

CỤ CỐ – Chẹp ! Đốt thì cứ đốt cho phải phép, nào biết các cụ có tiêu hay là không !

ÔNG THAM HAI – Nếu chỉ cần đốt cho phải phép thì việc gì để phải mua cả mười nghìn vàng. phí tiền như thế.

CỤ CỐ – Thì cứ đốt cả mâm, nếu các cụ có được tiêu thật thì là các cụ được tiêu cho rộng rãi chứ sao ?

ÔNG PHÁN BA – Đối với người chết, để xử như thế là đẹp lắm. Nhưng để cũng nên rộng rãi với người sống nữa, là chúng con đây cho nó công bình.

CỤ CỐ (*sau khi cười nhạt*) – Ủ ừ, chém cha con để mẹ mày ! Lại sắp vôi tiền bà đấy !

ÔNG THAM HAI (*cùng cười rộ*) – Ấy đấy ! Năm mới đã được cụ chửi mở hàng cho rồi đấy !

ÔNG PHÁN BA (*cười thú cười vợ vào*) – Thôi, nói gần nói xa chẳng qua nói

thật... đẻ thì phát tài to, mà chúng con năm ngoái, đứa thì con sai, đứa thì vợ đẻ, lại thêm công nợ cũ chưa trả hết, thật là buôn thua bán lỗ, vậy đẻ cũng nên... bố thí cho chúng con một ít...

CỤ CỐ – Chỉ điều thời ! Phát tài đâu mà phát tài !

ÔNG THAM HAI (*khoanh tay đứng lên, đi đi lại lại*) – Thôi ạ, xin cụ, cụ đừng chối nữa ! Thằng Ngọc nó đã nói thật cả với con rồi.

CỤ CỐ (*cố làm ra vẻ giận dữ, đáng sợ nhưng không được*) – Rõ chỉ cái điều khẩu chứa ! Thằng Ngọc đâu ? Đứa nào nói ?

ÔNG TRƯỞNG – Cháu nó đương ngồi học trên gác ạ.

ÔNG PHÁN BA – Cự cứ nhớ cho là mồng một vừa rồi, cự quên không mở hàng cho con đấy ! Con bắt đến cự đấy.

ÔNG THAM HAI – Con cũng thế, cự cũng quên, thế có chết con không ! Bây giờ, tiền tàu đi không có

ÔNG PHÁN BA – Con cũng thế ! Hết cả tiền tàu rồi. Đương lo sáng mai không biết đi bằng gì đây ! Nói ra thì xấu hổ, chả gì mình cũng là thân danh một ông Phán...

CỰ CỐ – Cha con đẻ ra mẹ mày ! Thế mới nhục !

ÔNG PHÁN BA – Thật thế, nhục quá, không còn dám trông mặt ai nữa.

CỰ CỐ – Ủ ừ ! Rõ cố đấm ăn xôi chữa ! Cờ bạc nữa đi ! Tổ tôm, tài bàn mãi vào !

ÔNG PHÁN BA – Khổ quá đi mất !
 Có bao nhiêu, nhà con nó giữ lấy cả, đến
 mồng một nó mới giúi cho vài đồng ! Cụ
 bảo đi xe đi lễ các nhà như thế, làm gì mà
 không sạt nghiệp.

CỤ CỐ – Rõ điều chữa ! Nó bảo cậu
 chẳng đưa cho nó đồng nào !

ÔNG PHÁN BA – Để nhà con nó về
 rồi ba mặt một nhời, để thử hỏi nó xem !
 Để xem nó có dám chối là chẳng nắm lấy
 hết cả tiền của con không.

ÔNG THAM HAI – Thật đấy, để thì
 để cứ cho là chơi bởi cờ bạc mà hết cả
 tiền, mà chúng con đã mắc tiếng một lần
 thành ra là cứ mang tội mãi mãi. Khốn
 nạn, ăn tiêu thì nó vô cùng, mà lương
 tháng thì bao giờ cũng thế thôi ! Để có là
 chúng con để mới biết những món tiêu

không tên, khó nói... Chúng con khổ lắm,

CỤ CỐ – Thôi đi, đừng vào hùa nhau mà làm hại bà nữa.

ÔNG PHÁN BA – Nếu có làm hại đẻ, thì xưa nay cũng làm hại mãi rồi, vậy thì... sao đẻ còn ngạc nhiên ! (*ông cười láu lỉnh*).

ÔNG TRƯỞNG – Thôi thì hôm mồng một cụ trót quên mở hàng, thì hôm nay cụ đền cho các chú ấy mỗi người chục bạc vậy.

CỤ CỐ (vứt ra hai cuộn giấy bạc) – Thôi đấy, mỗi đứa một chục cầm lấy rồi mai cắt cả đi. Rõ năm nào bà cũng chỉ lỗ vốn ! Gọi về ăn Tết, đã mất tiền ! Lúc đi, bà cũng lại mất tiền ! Bà thì già thế này, chúng bay thì sức dài vai rộng như thế.

Sen II

Thêm cô Quế

CÔ QUẾ (*lửng thững vào, cười nhạt*)
– Gớm, các anh phát tài nhỉ !

ÔNG THAM HAI – Cụ mở hàng
cho hai đứa chục bạc, có gì mà cô phải
sửng mặt lên ?

CỤ CỐ – Đúng nói mập mờ ! Mỗi
đứa một chục, vị chi là hai chục. Thật là
anh giết tôi !

ÔNG THAM HAI – Đáng lẽ để tôi
xin lấy cho tôi thì để còn cho hơn nữa !

ÔNG TRƯỞNG – Vừa được ăn lại
vừa được nói !

ÔNG THAM HAI – Chứ không
ư? Thật là anh giết chúng tôi ! Mỗi đứa
được chục bạc thế này, dễ đã là thừa ?

Thì chúng tôi phải đi tự tử, vì chúng tôi năm ngoài vợ đẻ, con sai, mắc nợ nhiều lắm ! Nhà tôi nó ngủ ở trên gác, anh gọi nó mà hỏi xem !

ÔNG TRƯỞNG – Thì các chú cứ việc xin thêm đi, nào ai nói gì ! Chỉ tôi là đại ! Tự nhiên... chỗ mồm vào, cho các chú được tiêu tiền, để bị các chú oán trách.

ÔNG PHÁN BA – Đẻ ơi, con khổ lắm, mà đẻ thì không cần gì đến tiền. Thì đẻ cho con vay đẻ một trăm đi !

ÔNG THAM HAI – Con cũng xin đẻ cho con vay một trăm, không thì không xong đâu !

CÔ QUẾ – Gớm nhỉ ! Thế nào là cái lẽ “không xong” ?

ÔNG THAM HAI – Nghĩa là tôi không xong với các chủ nợ.

ÔNG PHÁN BA – Cụ lãi nghìn bạc, làm gì mà cụ tiếc chúng con hai trăm bạc ?

CỤ CỐ – Chém cha để mẹ chúng bay nữa !

ÔNG THAM HAI – Gớm, nghe cụ chửi sướng như nghe hát hay !

CỤ CỐ – Năm nào cũng thế, bao giờ cũng thế ! Cứ trông thấy mặt mẹ là nã tiền ! Ông Tham, Ông Phán ! Không sợ thiên hạ người ta chửi cho !

ÔNG PHÁN BA – Nếu bị thiên hạ chửi, ấy chỉ là vì quyet nợ thiên hạ ! Chứ con, mà xin tiền của mẹ, thì có gì là lạ, là trái đạo, hay quái gở gì, mà bảo thiên hạ dám chửi. Vả lại lần này thì chúng con

vay cụ, chứ không dám xin cụ đâu ! Con xin lấy danh dự mà thề rằng để nào cuối năm nay cũng trả cụ trăm bạc ấy rất sòng phẳng !

ÔNG THAM HAI – Con cũng xin lấy danh dự con mà thề.

CÔ QUẾ – Cho dầu là hai cái danh dự ấy đều không to !

ÔNG PHÁN BA – Câm đi ! Không phải chuyện ghen ăn ! Người ta vay để chứ không xin để, mà sợ mất phần !

ÔNG THAM HAI – Thật thế ! Đàn bà con gái, ngu dại, cấm nói leo !

CỤ CỐ – Vay ! Vay ! Rồi quyết thì bà giết chúng bay được à ? Đừng tưởng dễ mà lừa được bà đâu ?

ÔNG PHÁN BA – Thế này nhé : dẫu con lừa đẻ-đi-nữa, thì có hơn là-con-vì công nợ mà phải lừa người ngoài không ?

ÔNG THAM HAI – Khổ quá ! Thì đẻ giữ nhiều tiền mà làm gì ? Đẻ có biết không ? Số đẻ không vượng của, hể có tiền là ốm. Đẻ cứ nhớ ra mà xem ! Giữ tiền để nhỡ lại ốm, thì ích gì ? Năm kia đẻ cũng ốm, năm ngoái đẻ cũng ốm ! Như vậy, chúng con xin hản đẻ cũng nên cho, mà giá xin một thì đẻ nên cho hai cơ. Đàng này, chúng con vay đẻ, mà còn ra ý tiếc.

CÔ QUẾ – Đẻ nên cho vay đi ! Không mà con đây, con sẽ mang tiếng ghen ghét, mà đẻ sẽ mang tiếng là giữ để bù đắp riêng cho con. Con không muốn thế ! Đẻ cứ đưa tiền đi, con không oán thán gì !

CỤ CỐ – Thôi được, để đến mai các bố trê lấy vậy ! Gớm, rõ thật là cái nợ tiền kiếp !

ÔNG PHÁN BA – Mai chúng con đi sớm, tàu 6 giờ, không kịp đánh thức đi đâu ! Thì đưa lúc nào không là đưa kia chứ !

CỤ CỐ (*đành mở tráp đưa ra hai tờ giấy bạc lớn*) – Thì đây, các ông mãnh !! Ông Phán ! Không thí cho mẹ một đồng xu bao giờ, chỉ được cái bộ nã tiền !

ÔNG PHÁN BA (*vồ lấy tiền*) – Ấy đấy ! Sướng quá, lạy cụ, cảm ơn cụ vạn bội. Nói thật chú Giời cho con năm nay khá, thế nào rồi con cũng trả nợ cụ tử tế.

ÔNG THAM HAI (*sau khi cười ha hả rất dài*) – Con cũng thế, nếu con khá giả thì con cũng trả nợ rất sòng phẳng !

CỤ CỐ (*biết đại nhưng cười gượng*)

– Cha đẻ mẹ những quân ba que ở đâu !
Chỉ làm hại bà mãi !

Sen III

Thêm Ngọc

NGỌC (*ra với bộ mặt lăm lăm*). Thật là trái đạo, vô nghĩa lý, không thể tưởng tượng được ! Thế này thì tức uất lên mà chết ! Có họa đến Bụt cũng phải mở mồm !

ÔNG TRƯỞNG (*khuyến khích con*)

– Cái gì mà con uất ức ?

NGỌC – Con thấy rằng bà thì già nua tuổi tác lắm rồi, mà các chú thì sức dài vai rộng tha hồ còn sống lâu chán !
Vậy mà...

ÔNG TRƯỞNG – Thôi, tao lạy mày, tao van mày, đừng nói gì mà mang tiếng đến tao ! Bà vừa cho các chú ấy mỗi người trăm bạc đấy, mày nói gì thì là tao xui mày, ghen ăn, xấu thói, tuy là tao không hề xin bà một đồng xu !

CÔ QUẾ – Thật thế cháu ạ ! Cháu đừng nói gì cả, mà cô sẽ mang tiếng là xui cháu ! Cô thì cô cũng chẳng có vốn riêng ! Thôi, để các ông ấy, mũ cao áo dài, ông nọ ông kia, làm những việc đẹp đẽ ấy, như thế là biết thương mẹ !

CỤ CỐ – Thôi thôi ! Tôi xin van cả ! Xin cho tôi được yên thân tôi trong năm ngày Tết ! Tôi đã trót cho hai cậu ấy hai trăm rồi ! Thì đây cậu Trưởng, tôi cũng xin biếu cậu một trăm. Còn cô Quế, thì đây, tôi cũng xin đưa cho cô một trăm ! Thế là ai cũng vui vẻ, có chết thì chỉ chết con gái già này !

ÔNG PHÁN BA (*vỗ tay*) – Vạn tuế !
Đẻ nhà ta vạn tuế !

ÔNG THAM HAI – Thật thế. Đẻ
muôn năm ! Đẻ sống lâu trăm tuổi. Mưa
thì mưa cho khắp ! Thế mới công bình.

NGỌC – Thế này thì đến cóc cũng
phải mở mồm !

ÔNG PHÁN BA (*sùng sộ*) – Mày nói
gì thì ông chém cổ mày đi !

ÔNG THAM HAI – Cậu muốn phản
đối gì nữa ? Bố cậu tự nhiên được trăm
bạc, há đó chẳng phải vì nhờ cái “bất
hiếu chi tử” của hai chúng tao đó bay sao
? Tự nhiên bố con cậu cũng được tiêu
tiền còn phản đối cái thá gì nữa ?

ÔNG TRƯỞNG – Không được lão
với các chú, con nhà vô phúc !

NGỌC – Thưa, các chú nhầm ! Nếu cháu phải nói gì, thì cháu nói rằng bà quên cháu, trong khi cháu cần mua các xe đạp đi học, để lấy một cái phần tú tài thứ hai, thế thôi.

CỤ CỐ – Vâng thì này đây, cho cậu Ngọc năm chục để tậu cái xe đạp ! Ngọc ! Bà dặn cậu này : đừng bao giờ con nên căm tức, vì, như con cũng biết đấy... Thánh đã dạy : *chỉ trên trông xuống, chứ dưới chẳng trông lên*. Bao giờ mày có con, mày sẽ hiểu hơn bây giờ nữa.

Hết

